

lente 2019

GREENPEACE

magazine

KUNNEN WE ONS UIT HET
PLASTICPROBLEEM RECYCLEN?

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Stelt u eens voor: 15 boodschappentassen volgepropt met plastic op elke meter strand ter wereld. Ik dacht wel te weten hoe groot het plasticprobleem is. Tot ik dit las. We doken namelijk voor u in de nieuwste onderzoeken. We scheidden feit van fictie en wilden u laten zien waarom initiatieven zoals recycling niet zaligmakend zijn. En nog belangrijker: wat kunnen we dan wel doen? Nu samen in actie komen, bijvoorbeeld. Eisen dat de grootste vervuilers zoals Nestlé en Unilever hun verdienmodel veranderen. Dertig jaar geleden kwamen we al – succesvol! – in actie tegen het onzichtbare gevaar van gifstoffen in plastic. Nu plastic uit de kraan stroomt en we het opeten, moeten de alternatieven voor een plasticvrij leven en milieu op tafel komen. Greenpeace weet hoe we dat voor elkaar kunnen krijgen. U leest het op pagina 5.

Met vriendelijke groet, Rita Borghardt

Rita Borghardt

Hoofdredacteur

VERDER IN DIT MAGAZINE

4 #vleeskoorts: de temperatuur stijgt

10 Dwarsliggen voor een betere wereld

13 U heeft recht op reparatie

14 'Klimaatverandering? Een marxistisch complot!'

DE TOEKOMST VAN:

ons klimaat begint met lokaal verzet

Zoveel vaten olie per dag worden niet uit het Amazonewoud opgepompt, dankzij het vreedzame verzet van de Tagaeri en Taromenane.

230.000

Al eerder sprak 98,5% van de Ecuadorianen zich uit tegen de geplande olieboorings van staatsbedrijf Petroamazonas.

Ecuador is een voorloper: in 2008 nam het als eerste land de Rechten van de Natuur op in zijn grondwet.

De Ecuadorianen voorkomen zo 369 miljard kilo CO₂-uitstoot en laten miljarden dollars winst aan zich voorbij gaan.

Op 1 hectare regenwoud van deze inheemse gemeenschappen, die hier al 11.000 jaar leven, staan meer planten- en boomsoorten dan in heel Noord-Amerika.

© Santiago Comelo

WERK IN UITVOERING

Mogelijk gemaakt door u

Zwartboek over Rabobank

In het nieuwe rapport 'Zwartboek' publiceert Greenpeace een aantal recente en omstreden investeringen van Rabobank in de vee-industrie. De betrokkenheid van de bank is nog groter dan we dachten: van het slachthuis tot megastal en mestfabriek. Oftewel, van zaadje tot karbonaadje. Natuurlijk komen we ook tegen die misstanden in actie, zoals in Oss. Daar staat Europa's grootste mestfabriek gepland. Samen met de Brabantse Milieufederatie en het burgerplatform Minder Beesten protesteren we tegen deze fabriek die tot veel maatschappelijke ophef leidt, maar waar Rabobank financieel bij betrokken is. *Growing a better world together?* Groei jaagt de Rabo zeker na, maar een betere wereld duidelijk (nog) niet.

[Greenpeace.org/nl/zwartboek](https://greenpeace.org/nl/zwartboek)

Jaarverslag 2018

Wilt u weten hoe Greenpeace met uw steun in 2018 het klimaat, de oceanen en de bossen beschermd? We tekenden het voor u op in ons nieuwe jaarverslag dat u vanaf 20 april kunt bekijken. Heel hartelijk dank voor uw steun en bijdrage! Dankzij u kunnen wij ons ook in 2019 onverminderd inzetten voor mens en planeet.

greenpeace.nl/jaarverslag

Klimaatstand in 't land

Op 13 maart maakten het Planbureau voor de Leef-omgeving en het Centraal Planbureau bekend of de doelstelling – in 2030 49% minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990 – van het Klimaatakkoord haalbaar is. Helaas kwam die uitslag te laat voor dit magazine. Als er nieuwe onderhandelingen komen, schuift Greenpeace opnieuw aan onder de strikte voorwaarde dat dit keer wel over échte oplossingen wordt gepraat zoals krimp van de veestapel en CO₂-heffing voor de industrie. Een van de bedrijven die er decennialang doelbewust voor kiest om grote winsten te behalen ten koste van het klimaat, is Shell. Daarom doet Greenpeace nu ook mee met de klimaatzaak die Milieudefensie tegen het bedrijf aankondigde. We eisen dat Shell zich committeert aan netto **NUL BROEIKASUITSTOOT** in 2050. Op 5 april overhandigen Milieudefensie, de aangesloten organisaties en honderden mede-eisers de dagvaarding bij het hoofdkantoor van Shell in Den Haag. We eisen dat Shell zich committeert aan netto nul broeikasuitstoot in 2050. Wilt u net als 13.000 Nederlanders mede-eiser worden? Ga dan naar klimaatzaakshell.nl.

Bescherming van 30% water

'Onze oceanen bevinden zich in een crisis. Slechts 1% wordt nu beschermd en landen stellen zich te afwachtend op', zegt Sandra Schoettner, internationale campagneleider Oceanen. Sandra volgt nauwgezet de onderhandelingen over het VN-Oceanenverdrag dat in 2020 klaar moet zijn. 'Het Verdrag is cruciaal omdat er nu geen wereldwijde regels zijn die onze wereldzeeën beschermen', legt ze uit. 'Ondertussen zijn er wel veel afspraken wie ze waarvoor mag exploiteren, met overbevissing, vervuiling en klimaatverandering als gevolg.' Greenpeace komt daarom de komende maanden wereldwijd in actie met maar één doel: een sterk VN-Verdrag waardoor tegen 2030 minstens 30% van onze oceanen wordt beschermd.

Plastic overwoekert onze planeet. Onderzoeken over het onsterfelijke materiaal volgen elkaar in rap tempo op - bijna teveel om te verwerken. Wij maakten voor u een relevante selectie uit de wildgroei van plastic-feiten. Welk monster kijken we in de bek? En: kunnen wij samen het onmogelijke weer mogelijk maken? ➤

Plastic: weggooien bestaat niet

- Sinds 1950 is er 8,3 miljard ton plastic geproduceerd. Plastic-producenten verwachten de komende tien jaar hun productie met nog eens 40% te verhogen. Frisdrank-bedrijven, de grootste gebruikers, produceren jaarlijks 500 miljard plastic wegwerpflessen. Als er niets verandert, is het plastic monster in 2050 vier keer zo groot. ¹
- Van die 8,3 miljard ton plastic is ruim 6,3 miljard ton inmiddels afval. Ruim 90% van deze hoeveelheid afval heeft zelfs nooit de recycle-container gehaald. ²
- In 2015 produceerden we wereldwijd 141 miljoen ton plastic verpakkingsafval. Daarvan werd 40% gestort op vuilstortplaatsen, 14% verbrand en 14% gerecycled. De oplettende lezer mist nog 32%. Dit percentage is nooit ingezameld en zwerft nu oneindig rond over onze planeet. ³

Plastic in ons water

- U zou verwachten dat menselijke activiteit op en in de buurt van de oceanen de belangrijkste bron van plasticvervuiling is. Geschat wordt echter dat meer dan 80% van het plastic in de oceanen afkomstig is vanuit het binnenland, verplaatst door wind en waterwegen. Dat ene zakje, blikje of die koekverpakking oprapen op straat heeft dus wél zin. ⁴
- Jaarlijks komt er gemiddeld 8,7 miljoen ton plastic in zee terecht, schatten wetenschappers van de Universiteit van Georgia. Ter illustratie: op elke meter kustlijn ter wereld zijn dat vijftien boodschappentassen vol met plastic. ⁵
- Schokkend: één van de meest afgelegen plekken ter wereld, het onbewoonde Henderson Island, is ‘s wereld meest vervuilde plek. Het afvoerputje van onze oceanen, zou u kunnen zeggen. In een nieuwe studie schatten onderzoekers dat stuks plastic de **37,7 MILJOEN** stranden van Henderson Island vervuilen. ⁶
- Ruim 700 soorten zeedieren lijden ernstig onder onze plasticvervuiling. Ze raken erin verstrikt of eten het op. Negen op de tien zeevogels, één op de drie zeeschildpaden en meer dan de helft van de walvissen en dolfijnen heeft plastic in de maag! ⁷

- We kennen de schokkende beelden van rivieren in Azië die uitpuilen van de plastic troep. Minder bekend is dat ook het aantal plasticdeeltjes in de Rijn ongekend hoog is. ‘De concentratie microplastic behoort tot de hoogste die wereldwijd is waargenomen’, aldus onderzoekster Patricia Holm van de Universiteit van Basel. Microplastics werden gevonden in alle monsters, met gemiddeld **892.777** deeltjes per vierkante kilometer. ⁸

Plastic en uw gezondheid

- In rivieren in Wales blijkt dat de helft van de eendagsvliegen- en kokerjufferlarven microplastics in zich heeft. Wat nieuw onderzoek ook heeft uitgewezen: microplastics kunnen via vliegende insecten verspreid worden. Deze plastic deeltjes bedreigen de gezondheid van vogels en andere dieren die de insecten weer eten. ⁹
- Op plasticafval in water groeit een zogenaamde biofilm, die onder meer bestaat uit micro-organismen, zoals bacteriën. Sommigen van deze bacteriën zijn voor mensen en dieren ziekteverwekkend. Plastic deeltjes die via het water reizen, kunnen zo potentiële ziekteverwekkers verspreiden en daarmee de kans op infectieziektes vergroten. ¹⁰
- In de ontlasting van mensen uit diverse delen van de wereld zijn microscopisch kleine stukjes plastic aangetroffen. Per 10 gram ontlasting vonden de wetenschappers gemiddeld **20 STUKJES PLASTIC**. Alle deelnemers aan het onderzoek hadden in plastic verpakt voedsel gegeten en 6 van de 8 aten in de onderzoeksperiode vis of zeevruchten. ¹¹
- U kent ze wel, die kartonnen meeneembekers voor de koffie. Onderzoek heeft aangetoond dat het plastic laagje in dat bekertje kleine plastic deeltjes afgeeft, vooral als het in contact komt met warmte - zoals hete koffie of thee. Ook door slijtage van tapijt, een synthetisch kledingstuk, polymeermuurverf en van autobanden komen microplastics vrij. Die deeltjes zweven in de lucht en ademen we in. Of ze slaan neer op ons servies, onze etenswaren en worden onderdeel van het stof in huis. Kortom we drinken, ademen en eten microplastics. ¹²
- De kans is groot dat veevoer in Groot-Brittannië plastic bevat. De boer die deze ontdekking deed, begreep van de

leverancier dat dit hoort bij het recycleproces. Verpakt brood, maar ook snackrepen worden met plastic en al versnipperd en omgezet tot veevoeder. Dit plastic residu is niet alleen schadelijk voor de dieren, maar kan uiteindelijk ook een risico vormen voor de gezondheid van de mens. ¹³

Plastic greenwashing

- Bedrijven doen er alles aan om u ervan te overtuigen dat zij hart hebben voor de groene zaak. Coca-Cola stelt bijvoorbeeld dat 90% van de flessen recyclebaar zijn. Dat klinkt geweldig, maar is totaal onzinnig: van al het plastic op aarde werd tot nu toe maar **9 PROCENT** daadwerkelijk gerecycled. Ook Unilever toetert trots dat ze bamboe tandenborstels op de markt gaan brengen. Leuk, maar geen enkel groot bedrijf zegt nog toe dat ze hun plasticproductie terugschroeven. Verminderen: dat is écht noodzakelijk.
- Recyclen is een sympathiek idee, maar in feite slechts een verplaatsing van het probleem. Gerecyclede synthetische kleding bijvoorbeeld: door deze te dragen en te wassen komen plastic vezels via het afvalwater van de wasmachine terecht in het riool en belanden uiteindelijk weer in zee. ¹⁴
- ‘Plastic verpakkingen gaan voedselverspilling tegen’, lezen we op de website van Unilever. Ook deze stelling is discutabel. Sinds de introductie van eenmalige plasticverpakkingen in de jaren vijftig van de vorige eeuw is niet alleen de hoeveelheid plasticafval toegenomen, maar óók de voedselverspilling. ¹⁵
- Onderzoek is altijd het fundament van onze acties. Zo hebben we afgelopen jaar met de #BreakFreeFromPlastic movement wereldwijd opruimacties georganiseerd. Tijdens deze acties telden we hoeveel wegwerpplastic afkomstig was van welke levensmiddelenigigant. Na zo’n 239 opruimacties in 42 landen is het duidelijk: Unilever, Coca-Cola en Nestlé mogen zich onder de Grootste Vervuilers scharen. Nu we weten wie de grootste vervuilers zijn, kunnen we hen direct op hun gedrag aanspreken. Daar kunnen ze op rekenen. ¹⁶
- Het is noodzakelijk dat bedrijven realiseren dat zij zich niet zo simpel uit het huidige plastic probleem kunnen

'HOE JE STOPT MET PLASTIC'

Will McCallum van Greenpeace UK zet zich al jaren in tegen plasticvervuiling. Hij was een van de eersten die microplastic aantrof op de Noordpool. Will heeft sindsdien één helder doel: plasticvrij leven. Zijn boek ‘Hoe je stopt met plastic’ geeft een schets van de plastic-crisis, maar biedt vooral uitkomst als je net als hij radicaal wilt stoppen met plastic. Zoals McCallum zegt: ‘Het probleem van plasticvervuiling raakt ons allen en daarom dragen we er als individu (...) een gedeelde verantwoordelijkheid voor.’ Greenpeace Magazine mag drie boeken verloten! Geïnteresseerd? Stuur dan voor 5 mei 2019 een mailtje naar redactie@greenpeace.nl. Alleen winnaars krijgen bericht.

WIN!

recyclen, of alle nieuwe plastic troep via slimme omwegen ‘verwerken’. En het is óók tijd dat ze stoppen met het afschuiven van dit probleem naar de consument! Alleen zij hebben de macht en middelen om het probleem bij de bron aan te pakken. Zij kunnen de toon zetten door te investeren in een systeem waarbij het de consument mogelijk wordt gemaakt om verpakkingen te hervullen en hergebruiken. Maar ook door te investeren in plastic-vrije verpakkingen. Of nog beter, door waar mogelijk van verpakkingen af te zien. Om te beginnen door groenten zoals komkommers, broccoli's en winterpenen te ontdoen van hun plastic jas.

- Eind 2018 nam de EU een belangrijke en hoopvolle beslissing: met ingang van 2021 geldt een verbod op een flink aantal plastic wegwerpartikelen, zoals bordjes en bestek. Ook drank- en voedselverpakkingen van piepschuim, roer- en wattenstaafjes, ballonstokjes en zakjes van dun plastic vallen onder het verbod. De richtlijn bepaalt verder dat producenten van onder meer sigarettenfilters, ballonnen en bepaalde voedsel- en drankverpakkingen vanaf ➤

➤ 2021 moeten betalen voor de opruimkosten van hun zwerfafval. Een fantastische stap in de strijd tegen wegwerpplastic! Nu is het aan overheden om ervoor te zorgen dat grote plastic-verbruikers als Coca-Cola en Unilever écht met doelstellingen komen om minder plastic te produceren.

- Nog meer goeds: ook grote bedrijven voelen dat het menens is. IJsjesgigant Ben&Jerry's heeft aangekondigd dat het vanaf april 2019 geen enkel plastic rietje of lepeltje meer verkoopt. Eind 2020 wil het bedrijf helemaal van het plastic af en vervangt het ieder plastic dekseltje en bekertje door een milieuvriendelijk alternatief. Het bedrijf erkent bovendien dat alleen recycling niet de oplossing is voor de mondiale plastic-crisis en dat we af moeten van al het plastic op basis van petroleum. Kanttekening: Ben&Jerry's is onderdeel van Unilever. Het wordt hoog tijd dat het moederbedrijf een voorbeeld neemt aan de ijsmakers.

- In het verleden heeft Greenpeace bewezen dat grootschalige verandering mogelijk is. Onder grote druk hebben multinationals zoals Marks & Spencer, Hennes & Mauritz, IKEA en Sony hun producten PVC-vrij en broomvrij gemaakt. De uitspraak van H&M-milieumanager Ingrid Schullstrom in het Greenpeace-rapport Bloedlink zegt genoeg: 'We kwamen erachter dat vrijwel alles mogelijk is, als je maar duidelijke richtlijnen opstelt voor wat je níet accepteert.' ¹⁷

Greenpeace in actie

- Collectieve actie maakt écht het verschil. Zelfs Unilever toont inmiddels (onder druk) oprechte interesse in duurzame innovatie. Het bedrijf maakte eind januari bekend dat het voor een aantal van zijn merken herbruikbare verpakkingen op de markt gaat brengen. De nieuwe product-concepten zullen worden getest via Loop™,

het eerste 'afvalvrije webwinkelplatform ter wereld'. Hervulbare verpakkingen zijn een geweldig initiatief. Loop™ klinkt ook te gek, maar betekent niet de doorbraak die we nodig hebben om plastic-vervuiling tegen te gaan. Het initiatief zal pas echt impact kunnen hebben als Unilever zich bereid toont om met duidelijke reductiedoelstellingen te komen, waarbij ze hun gebruik van wegwerpplastic drastisch verminderen. Investeren in herbruikbare alternatieven is goed, maar kan alleen op grote schaal het verschil maken. ¹⁸

- #BreakFreefromPlastic gaat niet over één nacht ijs: deze strijd vergt geduld en doorzettingsvermogen. Met twee schepen vaart Greenpeace daarom deze lente met The Plastic Monster Ship Tour. We gingen de - zeer vervuilde - Rijn op, om twee grote vervuilers tot de orde te roepen. Heeft u ons zien varen bij Rotterdam? We hadden een mooie verrassing voor Unilever. Dansend demonstreerden honderden mensen tegen het Plastic Monster dat dit bedrijf de wereld heeft ingejaagd.

- We hebben bovendien alle supporters, vrijwilligers en ieder ander opgeroepen om ook een Plastic Monster te maken. Deze creatieve bouwsels hebben wij afgeleverd bij de bron. Onze reis zit er nog niet op: we zetten koers naar Zwitserland, waar het hoofdkantoor van Nestlé huist. Ook hier kunnen ze op ons bezoek rekenen. Onze boodschap is duidelijk: wij eisen een wereld zonder wegwerpplastic! ☺

Bronvermeldingen: 1 & 2. Artikel *Production, use, and fate of all plastics ever made* 3. Greenpeace rapport *Crisis of convenience* 4. The Plastic Soup Foundation 5. National Geographic 6. Jennifer Lavers, *Institute for Marine and Antarctic Studies (IMAS)* 7. Rapport *The Impact of Debris on Marine Life* 8. Artikel *Microplastics profile along the Rhine River* 9. *Up and away: ontogenic transference as a pathway for aerial dispersal of microplastics* 10. Artikel *Vethaak and Leslie (2016) Environmental Science and Technology* 11. Rapport *Schwabl, P. et al (2018), Assessment of microplastic concentrations in human stool* 12. *Dick Vethaak, artikel Deltares* 13. Artikel *The Guardian* 14. *Dick Vethaak, Deltares en artikel in De Groene Amsterdammer* 15. Friends of the Earth 16. Greenpeace-onderzoek #Breakfreefromplastic 17. Greenpeace-rapport *Bloedlink*. 18. Persbericht Unilever

Hierboven ziet u twee Thaise vrijwilligers aan het werk. Na zo'n 239 opruimacties in 42 landen, waaronder Thailand, is het duidelijk: Unilever, Coca-Cola en Nestlé mogen zich onder de grootste vervuilers scharen.

DWARSLIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

TRUMP ZET DOOR

PUINRUIMEN

11 januari, Borkum, Duitsland
Dagenlang ruimen Greenpeace-activisten angespoelde rommel van de stranden van het waddeneiland Borkum. Het schip de MSC Zoe verloor 345 volle containers in de Noordzee.

‘Merkel maak vaart’

14 december, Grevenbroich, Duitsland
De afgelopen tien jaar is de CO₂-uitstoot van Duitsland niet afgenomen. De projectie op deze bruinkoolcentrale spoort de regering-Merkel aan echte stappen te zetten.

Wie ziet het licht?

9 december, Katowice, Polen
Op het gebouw waar de VN-Klimaatop plaatsvindt, projecteert Greenpeace deze dringende oproep.

HERVULLEN A.U.B.

11 januari, Tokyo, Japan
Greenpeace vraagt om gratis waterpunten in deze mega-stad. Het gebruik van plastic waterflesjes loopt de spuigaten uit.

VAN RUILEN KOMT HUILEN

30 januari, Berlijn, Duitsland
Webwinkel Amazon vernietigt grote aantallen retour gezonden en nieuwe producten. Mede namens 145.000 boze consumenten eisen we van het Ministerie van Milieu dat er een wet komt die dat verbiedt.

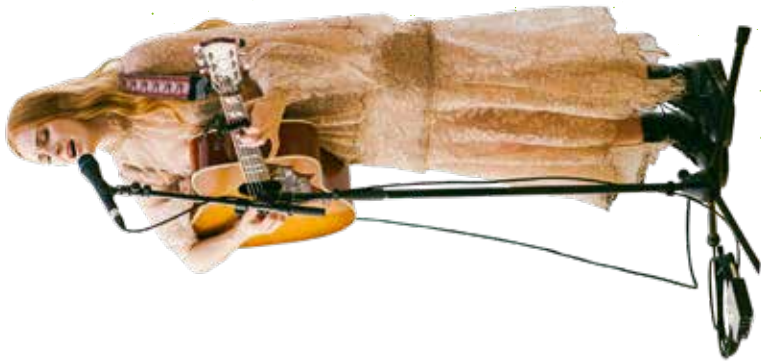

Koekje erbij?

18 november, Jakarta, Indonesië
Actievoerders vragen het publiek om te protesteren tegen Mondelez. In zijn Oreo-koekjes gebruikt het bedrijf palmolie waarvoor regenwoud is verwoest.

PLASTIC BLOEMENMARKT

1 februari, Hong Kong, China
De regering belooft de traditionele Chinese Nieuwjaarsmarkten te verduurzamen. Uit ons onderzoek blijkt dat er toch nog meer dan 300.000 stuks plastic wegwerpbestek dagelijks worden gebruikt.

FOLK AAN BOORD

21 december, Sydney, Australië
Op het dek van de Rainbow Warrior geeft singer-songwriter Vera Blue haar stem aan de campagne tegen oliebooringen in de Great Australian Bight.

kort nieuws

Gestorven voor hun land

Op zondagochtend 15 april 2018 wordt Nazildo Dos Santos Brito, leider van een Quilombo-gemeenschap in de Braziliaanse staat Pará, dood gevonden met kogels in zijn buik en hoofd. Vermoord, omdat hij protesteerde tegen de illegale ontbossing in zijn officieel erkende leefgebied. Hij is een van de – voor zover bekend – 107 natuurbeschermers die in 2018 gedood zijn, volgens online documentatie van The Guardian en Global Witness. Brazilië is al jarenlang het gevaarlijkste land ter wereld voor inheemse volken en milieuactivisten. Daar kunnen de Karipuna over meepraten. Op pagina 14 leest u hoe deze kleine inheemse gemeenschap zich probeert te handhaven te midden van bedreigingen en landonteigeningen. En hoe Greenpeace hen bijstaat in deze strijd op leven en dood.

Uitnodiging: Greenpeace University on tour

Heeft u altijd al meer willen weten over internationale milieubescherming? Of van gedachten willen wisselen met campagneleiders of directeuren van Greenpeace? Dan is onze University echt iets voor u! U krijgt een boeiend hoorcollege van een spraakmakende gast (de laatste spreker was Jan Terlouw), onze campagneleiders praten u bij over de laatste ontwikkelingen en de belangrijke rol die u daarin speelt. Tijdens een workshop kunt u ook zelf de handen uit de mouwen steken - of uw hersens laten kraken over een reële milieu-uitdaging. Belangstelling? Laat het weten via ellen.van.stekelenburg@greenpeace.org of 020-524 95 49. De eerstvolgende Greenpeace University is in mei. Tot dan!

Lezersvraag: 'Help! Hoe leg ik het plasticprobleem aan kinderen uit?'

'De toekomst van onze aarde begint met slimme kinderen.' Zo eindigt Yvonne de Groot (40), klassenassistent uit Enschede, haar vraag aan de redactie. Met 'slim' bedoelt Yvonne dat kinderen weten hoe complexe problemen ontstaan, zoals plasticvervuiling. Daar is Greenpeace het helemaal mee eens. Speciaal voor kinderen die slim willen zijn, hebben we lesmateriaal over plastic gemaakt: met een strip, een kennisquiz, filmpjes en actiemateriaal. In de klas ontdekken ze wat plastic precies is, wie het maakt, hoe het in de natuur belandt en wat er dan mee gebeurt. En wat kun je eigenlijk zelf doen tegen de plasticvervuiling? Betrokken ouders en leerkrachten kunnen dit pakket – en meer – gratis downloaden via greenpeace.nl/lesmateriaal.

© Liu Zhengjun | Hollandse Hoogte

Recht op Reparatie

In 2004 ging 3,5 % van het aantal huishoudelijke apparaten binnen vijf jaar kapot. Tien jaar later was dat al meer dan het dubbele. Bedrijven als Apple, Samsung en LG ontwerpen hun producten zo dat een reparatie duur en ingewikkeld is. Met het wetsvoorstel 'Right to Repair' willen achttien Amerikaanse staten daar verandering in brengen. Ook de Europese ministers van Milieu doen een voorstel die bedrijven dwingt apparaten te maken die langer meegaan en gemakkelijker te repareren zijn. De voorstellen richten zich nu op televisies en grote huishoudelijke apparaten, maar smartphones, tablets en laptops staan ook op het wensenlijstje van de ministers. Toch een nieuw apparaat nodig? Op rethink-it.org ziet u hoe reparabel producten van de bekende merken zijn.

Boek: Veerkracht

De Standing Rock Sioux in Noord-Amerika zijn door hun verzet tegen de Dakota Access oliepijpleiding hét symbool geworden van de Indiaanse strijd voor bestaansrecht en dat van Moeder Aarde. Schrijver en voormalig diplomaat Serv Wiemers reisde erheen en sprak niet alleen de Sioux maar ook dertig andere indianenstammen die op dit continent leven. Hij vroeg hen wat het betekent om in deze tijd indiaan te zijn. Wat is er nog over van hun culturen, talen en verhalen? Hoe zien zij hun strijd voor bestaansrecht, wat kunnen wij van hen leren? Het resultaat is een prachtig, fascinerend en vooral inspirerend boek. Greenpeace Magazine mag drie exemplaren verloten. Geïnteresseerd? Stuur dan voor 5 mei 2019 een mailtje naar redactie@greenpeace.nl (alleen winnaars ontvangen bericht).

WAT VINDT U?

Heeft u het artikel over plastic gelezen? De redactie is benieuwd hoe u omgaat met al het plastic in uw leven. We horen en leren graag van u!
redactie@greenpeace.nl

PRESIDENT OP OORLOGSPAD DOOR DE AMAZONE

‘Ik slaap slecht, ik ben zo bang’, zegt André Kariipuna. En daar heeft hij ook alle reden toe. De houtkap- en landbouwmaffia in Brazilië heeft carte blanche gekregen van president Bolsonaro om de Amazone binnen te dringen. Wie zich verzet, moet vrezen voor zijn leven.

Katiká Kariipuna wijst graag op de rijkdom van het bos. ‘Kijk eens hoe mooi het hier is!’ Maar ze maakt zich ook grote zorgen. ‘Mijn kinderen en kleinkinderen zullen moeten vechten voor ons bos. En dat terwijl er nog maar weinig Kariipuna zijn.’

Om precies te zijn leven er nog **58 KARIIPUNA** in de Braziliaanse Amazonestaats Rondônia. Zij zijn de afstammelingen van de slechts vier Kariipuna die het eerste contact met de witte indringers overleefden. Veel is intussen veranderd – Kariipuna gaan naar school, spreken (ook) Portugees – maar ze leven nog altijd in een deel van hun oorspronkelijke gebied. In 1998 werd 152.000 hectare ongerept Amazonewoud formeel aan hen overgedragen. De Kariipuna houden van hun bos en beschermen het tegen indringers – zolang ze kunnen. *Alle ogen op de Amazone*, een project van Greenpeace, Hivos en negen andere organisaties voor bescherming van het Amazonewoud, helpt ze daarbij.

Alle ogen op de Amazone

Dankzij dit project konden de Kariipuna voor het eerst aan de wereld vertellen hoe dramatisch hun situatie in de afgelopen jaren is verslechterd. We lobbyden bij de Verenigde Naties om Adriano Kariipuna een podium te bieden en reisden in april vorig jaar met hem naar New York, waar

hij het Permanente Forum voor Inheemse Zaken van de VN toesprak. Getooid met de traditionele verenhoed van zijn volk, herinnerde hij de lidstaten en de Braziliaanse regering aan hun verantwoordelijkheid voor de bescherming van inheemse gemeenschappen en hun regenwouden.

‘Wij kunnen de stem van de Kariipuna internationaal laten horen’, zegt Oliver Salge, Greenpeace-campagneleider in Brazilië. ‘Daarom gingen we met Adriano naar New York en nodigden we zijn broer André Kariipuna in oktober uit voor een kleine Europese tour die veel media-aandacht opleverde. In Genève liet hij de VN Working Group on Business and Human Rights zien hoe meer dan **10.000 HECTARE** Kariipuna-grondgebied is verwoest in de afgelopen drie jaar. En niet 2.100 hectare, zoals de overheid zegt. Daar kan de verantwoordelijke instantie overigens niets aan doen: ze beschikt gewoon niet over goede satellietbeelden. Wij wel, met dank aan de Nationale Postcode Loterij die het project *Alle ogen op de Amazone* ondersteunt.’

‘Van de 10.000 hectare ontbossing die we in kaart brachten, is maar liefst 80% in de afgelopen drie jaar gekapt of platgebrand’, vertelt Oliver. Dat begon al met de komst van de rechtse president Temer in 2016. Maar als hij de boze droom is van de Amazonewoudbewoners, dan is zijn

opvolger Jair Bolsonaro hun ergste nachtmerrie. De extreemrechtse ex-militair maakte direct duidelijk vol voor economische groei te gaan, ook in het Amazonewoud. ‘Inheemse gemeenschappen nemen te veel land in beslag en zijn onproductief’, licht Oliver Bolsonaro’s wereldbeeld toe. ‘En milieuactivisten houden de economische groei tegen.’

‘Klimaatverandering? Een marxistisch complot!’

Slechts enkele uren na zijn aantreden op 1 januari 2019 legde Bolsonaro de toekenning van inheemse landrechten in handen van het Ministerie van Landbouw – een gotspe voor wie weet dat dit ministerie wordt gecontroleerd door de machtige landbouwlobby van boeren die zich illegaal en vaak met geweld inheemse gronden toe-eigenen. FUNAI, de overheidsorganisatie voor inheemse zaken valt nu onder het nieuwe Ministerie voor Vrouwen, Gezinnen en Mensenrechten. Dat wordt gerund door Damares Alves, een evangelische dominee en medeoprichter van een omstreden organisatie die indianen wil bekeren.

Ook van de nieuwe milieuminister valt geen heil te verwachten: Ricardo Salles is naar voren geschoven door de

landbouwlobby en liet direct weten klimaatverandering niet zo belangrijk te vinden. Minister van Buitenlandse Zaken Ernesto Araujo gaat nog een stapje verder en noemt klimaatverandering ‘een marxistisch complot’. De nieuwe regeringsploeg is eensgezind in haar afkeer van milieubeschermers, zoals milieuagentschap Ibama, federale openbare aanklagers, inheemse gemeenschappen en ngo’s als Greenpeace. De directeur van Ibama moest begin januari ontslag nemen en Bolsonaro kondigde op z’n Trumps een oorlog aan tegen ‘de boetecultuur’ van dit instituut – ook Bolsonaro kreeg zo’n boete toen hij op heterdaad betrapt werd tijdens illegale visserij in het Amazonewoud.

Carte blanche voor bosvernietiging

Iedereen die illegaal beschermde gebieden intrekt, vissers, mijnbouwers, boeren, houtkappers, heeft van Bolsonaro carte blanche gekregen. Dat ondervonden de Kariipuna direct aan den lijve. In het weekend van 19 januari brachten ze een zieke dorpsgenoot naar de weg, waar hij door een ambulance zou worden

ALLE OGEN OP DE AMAZONE

van de staat Rondônia een beschermingsplan voor alle inheemse gebieden. De openbaar aanklager houdt in de gaten of Rondônia dit vonnis ook uitvoert; zo niet, dan hangt haar een hoge boete boven het hoofd. Zo wonnen we meerdere rechtszaken en kwam zelfs de politie in actie. Helaas komen de indringers snel terug, om dat te voorkomen is een fundamentele oplossing nodig.

Geen leven zonder de Amazone

Inheemse gemeenschappen zijn de beste bosbeschermers ter wereld. Het is eigenlijk van de gekke dat zij deze strijd alleen moeten voeren: de Amazone houdt ons allemaal in leven. Ze reguleert het weer, haar biodiversiteit is uniek op onze planeet en haar eeuwenoude bomen houden miljoenen tonnen CO₂ vast. Alle alarmbellen gaan dan ook rinkelen, als je een blik op de cijfers werpt. In het afgelopen jaar steeg de ontbossing in het Braziliaanse deel van de Amazone met 13,7%. Dat zijn, rekende Greenpeace Brazilië uit, zo'n **1.185 MILJOEN** omgehakte of verbrande bomen. Kunt u zich dat nog voorstellen? Wij niet. Maar dat het een dikke middelvinger van de Braziliaanse regering is richting onze internationale klimaatafspraken, dat is zeker.

Wetenschappers waarschuwen voor de gevolgen van de landbouwinvastie in de Amazone die de ontbossing aanjaagt. De terugkerende droogte in het gebied lijkt een

voorbode van het tipping point – het omslagpunt waarna klimaatverandering niet meer tegen te houden is, omdat het stervende regenwoud de mogelijkheid om CO₂ vast te houden, verliest. Wanneer dat bereikt wordt blijft onzeker. Maar met de komst van Bolsonaro en zijn ruimte voor de vlees- en soja-expansie, zou dit punt wel eens akelig dichtbij kunnen zijn.

Nederland ontbost voor soja

Nederland is de grootste Europese importeur van soja uit Brazilië, vooral voor goedkoop veevoer. Bovendien is ons land nauw betrokken bij de aanleg van de zogeheten 'sojacorridor', een transportnetwerk middenin de Amazone. Daarmee helpt ons land een belangrijk probleem oplossen voor de ontbossende sojaboeren en hun multinationale afnemers: hoe krijgen ze hun soja vanuit de jungle naar de havens om de bonen naar Europa en China te verscheppen? De plannen zijn desastreus voor het regenwoud en haar bewoners. Toch was een consortium van de Nederlandse overheid met bedrijven als Panteia en STC-GROUP er als de kippen bij om opdrachten binnen te slepen voor deze 'Corredor Norte'.

Alle ogen op de Amazone is harder nodig dan ooit in het Brazilië van Bolsonaro. Onze partners hier zijn sterk op nationaal en regionaal niveau, maar ze missen de aansluiting bij mondiale netwerken en hebben weinig ervaring met internationale media en campagnes. Daarin is een belangrijke rol voor Greenpeace weggelegd: wij kunnen en zullen de Karipuna en het regenwoud een podium geven en internationaal aandacht vragen voor het schreeuwende onrecht dat hen wordt aangedaan – en voor de enorme klimaatgevolgen die dit voor de hele wereld zal hebben.

In zijn emotionele toespraak in Genève vroeg André Karipuna de internationale gemeenschap om hulp. 'Wij zullen vermoord worden. We willen vechten om de natuur te beschermen, maar we weten niet meer wat we moeten

doen tegen de huidige ernstige bedreigingen. Daarom roep ik de wereld op: help mijn mensen te beschermen en stop de bedrijven die ons land inpikken en het regenwoud vernietigen. Alstublieft.'

Half april trekken inheemse gemeenschappen uit heel Brazilië naar de hoofdstad om te protesteren tegen de schending van hun rechten. Ze slaan een kamp op, houden toespraken en organiseren een reeks activiteiten. Voor Greenpeace hét moment om de Karipuna in de schijnwerpers te zetten en op te roepen tot internationale solidariteit. ☺

Het beeldmateriaal bij dit artikel is afkomstig van het project *Guardians* van Emma Verhoeven voor de tentoonstelling *Views from Above*. Dit was een samenwerking tussen studenten van de Master Non Linear Narrative aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag en Greenpeace.

➤ opgehaald. Maar de Karipuna stuitten op een bende veeboeren die de weg blokkeerden en tegen de Karipuna schreeuwden dat ze moesten ophoepelen. Zo lieten ze zien wie in het Karipunagebied tegenwoordig de macht in handen heeft. Elke week trekt er wel een groep illegaal hun gebied binnen – en de politie doet niets. De Karipuna voelen zich machteloos: 'Wij kunnen niet meer op ons eigen grondgebied rondlopen om te jagen. Want als we houtkappers tegenkomen, schieten ze op ons.' Karipuna-leiders als André en Adriano ontvangen meer doodsbedreigingen sinds Bolsonaro aan de macht is: 'We schieten een kogel in je rug.'

De steun van *Alle ogen op de Amazone* is onmisbaar voor de Karipuna. Samen brengen we de illegale activiteiten in kaart, met smartphones, drones, vliegtuigjes én satellietbeelden. Zo verzamelden we afgelopen jaar bewijsmateriaal van illegale ontbossing in Karipunagebied en overhandigden dat aan de openbare aanklager, die een rechtszaak startte. Een groot succes, want de rechter eiste

SUCCESSSEN

Samen met u bereikt

Foute palmolie krijgt minder kans

Dankzij onze acties, ondersteund door 1,3 miljoen mensen, doet 's werelds grootste palmoliehandelaar per direct geen zaken meer met leveranciers die Indonesisch regenwoud verwoesten. Ook brengt Wilmar alle kapconcessies in kaart waardoor illegaal geteelde palmolie niet meer op de markt komt. Een greep uit ons werk voor bescherming van deze regenwouden:

Total mag niet boren bij Amazonerif

Total krijgt geen vergunning om naar olie te boren bij het Amazonerif. Samen met meer dan twee miljoen mensen wereldwijd vroegen we om bescherming van dit unieke natuurgebied en protesteerden we bij Total en het Braziliaanse milieuagentschap tegen de boorplannen. Met succes!

Aegon stopt met teerzandolie

Aegon trekt zijn Nederlandse investering (waarde: € 530 miljoen) uit de winning van teerzandolie. In 2018 riepen we pensioenfondsen en verzekeraars op niet langer met uw spaargeld onze toekomst op het spel te zetten. Nationale Nederlanden luisterde al eerder. Nu ABP en PFZW nog.

Spanje stap dichterbij kolenvrij

Naturgy, de Spaanse energiegigant, gaat zijn laatste drie kolencentrales sluiten. Een prachtige overwinning voor Greenpeace en andere organisaties die zich daar samen sterk voor maakten. Kolencentrales zijn nog altijd de belangrijkste veroorzaker van klimaatverandering en veroorzaken ernstige gezondheidsklachten.

2018

Onder grote druk komt Wilmar met concrete toezeggingen. Greenpeace controleert die ter plaatse en blijft ook levensmiddelengiganten aan hun beloftes houden.

2007

Na twee jaar durend onderzoek onthult Greenpeace het schrikbarend tempo waarin de Indonesische regenwouden verdwijnen voor de aanleg van oliepalmpantages. Er is dan al meer dan 24 miljoen hectare bos verwoest.

2008

Het spoor van verwoesting leidt rechtstreeks naar levensmiddelenfabrikanten zoals Unilever. Dit bedrijf koopt palmolie waarvoor het leefgebied van orang-oetans is gekapt. Unilever belooft voor 2020 alleen nog ontbossingsvrije palmolie te kopen.

2010

Door ontbossing is de populatie orang-oetans gehalveerd. Greenpeace maakt het 1,5 miljoen keer bekeken en gedeelde filmpje 'Have a Break'. Binnen twee maanden gaat Nestlé overstag, gevolgd door Ferrero, bekend van Nutella.

2013

Op Sumatra tellen we maar liefst 720 aangestoken branden. Een ramp voor het klimaat, maar ook voor de Sumatraanse tijger. Al twee derde van zijn leefgebied is verwoest, onder meer voor de oliepalmpantages van Wilmar. Onder druk belooft Wilmar niet langer te ontbossen.

2014

Onder publieke druk zeggen ook grootverbruikers zoals L'Oréal, Mars, Mondelēz, P&G en Colgate-Palmolive toe voor 2020 over te stappen op ontbossingsvrije palmolie.

2018

Met 2020 voor de deur gaan we op onderzoek uit. De resultaten zijn ontvutsend: achttien bedrijven, waaronder Wilmar, Unilever, Mondelēz en Nestlé doen niets om hun beloftes waar te maken.

2018

Samen met 1,3 miljoen mensen voeren we actie tegen Mondelēz. Die produceert jaarlijks meer dan 40 miljard Oreo's met palmolie waarvoor regenwoud wordt verwoest.

2018

Bij Spanje beklimmen we een vrachtschip met Wilmar's palmolie. Een week later verhinderen we het lossen van de lading in Rotterdam.

SCHEPEN-UPDATE

Esperanza

53.319, 6.917
Delfzijl

Legt aan voor licht onderhoud en schilderwerk. Komt daarna in actie voor bescherming van de oceanen tegen grote bedreigingen zoals overbevissing en de ontginning van de zeebodem.

Rainbow Warrior

13.829, 120.565
Filipijnen

Komt in actie voor een plasticvrije toekomst. Tijdens open dagen leggen we de plasticcrisis uit. We laten zien wat mensen zelf kunnen doen en welke bedrijven verantwoordelijk zijn voor het wegwerpplastic dat het land overspoelt.

Arctic Sunrise

53.319, 6.917
Delfzijl

Legt aan voor onderhoud. Ondersteunt daarna wereldwijde acties om de Verenigde Naties ervan te overtuigen dat een sterk verdrag voor de bescherming van onze oceanen er echt moet komen.

HUH? GEEN PLASTIC?

Klopt. Plastic is precies wat deze broccoli niet nodig heeft. En u ook niet. Daarom voeren we actie voor een plasticvrij lijf en leven. Doet u mee? Lees verder op pagina 5!

COLOFON

© lente 2019 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supportercare: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Eveline Gillot
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie: Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl
Meld u aan voor onze actiemails via
greenpeace.nl/ikdoemee.

Greenpeace Magazine is gedrukt op
100 procent hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

GREENPEACE